
STRAŻ MIEJSKA W KOŚCIANIE

Kościan, lipiec 2018 r.

HISTORIA STRAŻY

Straże Miejskie w miastach nie są nowymi instytucjami. Istniały już w okresie średniowiecza i tak, jak obecnie, głównym ich zadaniem było wykonywanie zarządzeń rady miejskiej, a zakres obowiązków określały statuty. W średniowieczu do obowiązków straży należało pilnowanie porządku publicznego w mieście, wszelkie bójki kończyły się grzywną i aresztem, zadaniem straży było także pilnowanie bram miejskich, podnoszenie mostów zwodzonych. Zatrzymywali włóczęgów i te osoby, które chodziły nocą po mieście. Ponadto służby miejskie pilnowały więźniów ponieważ władze miejskie nie dysponowały odrębnymi służbami więziennymi. Kontrolowali również handel na terenie miasta, który dozwolony był tylko w wyznaczonych miejscach, a posługiwanie się fałszywą miarą czy wagą było karane. Bardzo dużą uwagę straż miejska poświęcała zagrożeniom pożarowym, co w tamtych czasach było poważnym problemem.

W XIII wieku na ziemiach Polskich rozpoczęła się wielka reforma miejska, związana z lokacją miast na prawie niemieckim. Było to prawo miejskie wzorowane na prawie miasta Magdeburga (łac. *Ius municipale magdeburgense*) Pierwsze lokalizacje miejskie zostały wystawione na Śląsku w pierwszej połowie XIII w., to jest za panowania księcia wrocławskiego Henryka Brodatego. Pierwszym miastem z taką lokacją w Wielkopolsce było Gniezno nadane przez Władysława Odonica około 1238 roku¹. Poznań i Śrem otrzymały przywileje lokacyjne na prawie niemieckim w 1253 r. wystawione przez książąt Przemysła I i Bolesława Pobożnego². Kościan natomiast otrzymał prawa miejskie najprawdopodobniej w II XIII wieku³. Był osadą targową, zlokalizowaną w rejonie dzisiejszego Placu Wolności, (Stare

¹ *Dzieje Poznania, Dzieje Poznania do roku 1793*, t. I, red. J. Topolski, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa-Poznań 1998, s. 184.

² Tamże, s. 184-186.

³ *Historia Kościana, Okres staropolski*, t. I, red. K. Zimniewicz, Towarzystwo Miłośników Ziemi Kościańskiej, Wydawnictwo i Drukarnia UNI-DRUK S.J. Luboń, Kościan 2005, s. 52-53.

Miasto - forma niemiecka *Oldestadt*, *Alte Sadt*, łacińska *Antiqua Ciuitas* i polskiej *Sthare Myastho*) a dopiero później ze względu bezpieczeństwa na prawie magdeburskim przeniesiony na wyspę otoczoną Obrą⁴. Miasto musiało bardzo wcześnie utracić swoje najstarsze przywileje miejskie, łącznie z lokacyjnym ponieważ trudno jest znaleźć pośrednie przesłanki, na podstawie których można by było określić czas lokacji, mogło to nastąpić w wyniku walk o Kościan w 1332 r.⁵ lub jakiegoś pożaru. Może o tym przypuszczalnie świadczyć przywilej króla Władysława Jagiełły z 17 lipca 1400 r., który przenosił miasto z prawa polskiego na prawo niemieckie⁶ i jakie wzór wymienia prawo obowiązujące w Poznaniu⁷. Przywileje regulowały podstawy prawno - ustrojowe i gospodarcze. Akcją zakładania miasta, sprowadzania osadników, staniem na czele miasta stał wójt („*advocatus*”), którym został zasadzca⁸, który pełnił funkcję dziedzicznego wójta. Miasto lokowane na prawie magdeburskim prócz własnego wójta posiadało własną ławę miejską t.j. zespół kilkusobowy pełniący funkcję sądu miejskiego. Obok tego pojawiło się przedstawicielstwo patrycjatu miejskiego (bogaci mieszczenie) t.j. rada miejska z burmistrzem na czele. Po raz pierwszy potwierdzenie istnienia rady miejskiej w Kościanie znajduje się w dokumencie wystawionym w 1310 r., gdzie jest mowa o burmistrzu (*magister burgensium*), krawcu Konradzie oraz trzech mieszczanach kościańskich (*cives*): Hermanie, Pecoldzie z Przemętu i Konradzie z Bonikowa⁹.

Rada miejska w Kościanie zatrudniała własną służbę miejską, osoby pilnujące bram miejskich, stróżów nocnych, a także kata¹⁰. Wcześniej wszyscy mieszkańcy mający prawa miejskie w celu zapewnienia bezpieczeństwa zobowiązani byli do osobistego pełnienia warty nocnej¹¹. Oprócz straży pełnionych nieodpłatnie przez mieszczan (i także cechy) Polskie

4 Tamże, s. 45-46.

5 Tamże, s. 51.

6 Tamże, s. 51.

7 Tamże, s. 137.

8 *Dzieje Poznania, Dzieje Poznania do roku 1793*, s. 188.

9 *Historia Kościana, Okres staropolski*, s. 54-55.

10 Tamże, s. 150.

11 J. Suproniuk, *Miejskie służby porządkowe a społeczeństwo w Polsce XIV-XVI w.*, „Przegląd Historyczny”, t. XC, z. 2, Towarzystwo Miłośników Historii, wydawnictwo DiG, Warszawa 1999, s. 117.

miasta utrzymywały kilka lub kilkanaście osób pełniących te obowiązki zawodowo¹². Służbę wykonawczą w miastach wykonywali strażnicy, pachołkowie nadzorowani przez swojego kapitana, hutmana ratusznego (*Praetorii Consularis Capitaneus, Praefectus praetorii*), czy przez wójta¹³. Hutman był urzędnikiem miejskim, który zajmował się administracją i ochroną porządku publicznego (nazwa pochodzi od niemieckiego słowa *Hauptmann*). Podlegał władzy burmistrza i rady miejskiej. Był to urząd o dużym prestiżu, ponieważ osoby które naruszyły jego godność lub występowały przeciwko niej były surowo karane. Ponadto jego urząd był najwyżej opłacany, który zajmował się ochroną porządku publicznego. Zajmował się nadzorowaniem targowisk miejskich, chwyтaniem złoczyńców, kontrolowaniem miar i wag, kontrolowaniem przestrzegania przepisów sanitarnych i przeciwpożarowych, sądownictwem w drobnych sprawach, nadzorowaniem pracy kata i jego pomocników (strażników), nadzorowaniem ratusza i więzienia miejskiego¹⁴. Służba miejska w Kościanie wykonywała również prace w sądzie i różne prace w mieście. Z tamtego okresu jest bardzo mało wzmianek o takiej służbie; z 1510 r. o Michale i Szymonie, z 1562 r. o Tomaszu Otto, byłym słudze miejskim rodem z Przyczyny Górnej koło Wschowy, z 1568 r. o Jakubie, przysięgłym słudze miejskim i z 1608 r. o Janie, słudze kościańskim. W 1544 r. prawo miejskie przyjął sługa miejski Wojtek z Modrza¹⁵. Podczas pilnowania bram stróże zapewne odpowiadali za to, aby do miasta nie wchodziły osoby nie powołane, a w nocy bramy zamykali. Oprócz nadzoru nad obiektami w mieście służby miejskie pilnowały także obiekty położone poza miastem takie jak groble, czy łąki¹⁶. Miasto otoczone murem posiadało znaczenie prawne, ponieważ mur stanowił granicę miasta czyli przestrzeń, na którym obowiązywało prawo miejskie¹⁷. Według ówczesnych zamknięty murami obszar charakteryzował się „ładem” i „sprawiedliwością”, natomiast na obszarze zewnętrznym panował „chaos” i „samowola”¹⁸. W XV wiecznym Poznaniu za przekroczenie muru czy przedmurza w dzień lub w nocy, karać miano śmiercią, a wejście do fosy nakładano karę

12 Tamże, s. 118.

13 Tamże, s. 118.

14 A. Abramski, J. Konieczny, *Justycjariusze, hutmani, policjanci. Z dziejów służb ochrony porządku w Polsce*, Katowice 1987.

15 *Historia Kościana, Okres staropolski*, s. 154.

16 J. Suproniuk, *Miejskie służby porządkowe a społeczeństwo w Polsce XIV-XVI w.*, s. 123.

17 J. Suproniuk, *Policja miejska i przepisy policyjne w Polsce XIII-XVI w.*, „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”, t. LXVI, Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Poznań -Warszawa 2006, s. 32.

18 Tamże, s. 32; J. Widawski, *Miejskie mury obronne w państwie polskim do początku XV w.*, Warszawa 1973, s. 16.

grzywny w wysokości 3 gr¹⁹. Lokacja miasta nie powodowała od razu budowy murów, większość ośrodków miejskich otaczała się wałami drewniano – ziemnymi. Do końca XIV w. w granicach państwa króla Kazimierza Wielkiego lokowano 315 miast, z czego tylko 42 do 45 otoczonych było murami²⁰.

O kościańskich stróżach świadczą pewne zapiski z 1498 r., kiedy to władze miejskie toczące ostry spór z Andrzejem, prepozytem szpitala Świętego Krzyża, poleciły wspomnianym stróżom, aby go nie wpuszczali do miasta²¹. O pełnieniu takiej służby przy otwieraniu i zamykaniu wrót w Kościanie świadczy znane nazwisko Wrotny²² (obecnie żaden mieszkaniec Kościana nie posiada takiego nazwiska). W XV wieku rada miasta Kościana, podczas odstępowania zasłużonemu swemu obywatelowi Mikołajowi Ruczłowi dom, który należał do miasta, zwolniła go ze wszelkich ciężarów miejskich, w tym z obowiązku stróżowania²³. Możliwe, że w tamtym czasie pilnowaniem ładu w porze nocnej zajmowali się mieszczanie według ustalonej kolejności. W drugiej połowie XVI w. władze miejskie zatrudniały specjalnych stróży nocnych. Z zapiski z 1594 r. wynika, że gdy ktoś zakłócał spokój na Rynku, to z ratusza wyszedł Marcin, dowódca stróży nocnych. Natomiast w 1601 r., w czasie bójki która miała miejsce na Rynku ranny został stróż nocny Mikołaj²⁴.

Na przykładzie Poznania w treści przywileju lokacyjnego z 1253 r. zawarto postanowienie w którym jest mowa, że książę dla zapewnienia spokoju w mieście miał utrzymywać czterech strażników i dwóch kuszników²⁵. Po otrzymaniu prawa niemieckiego Poznań uniezależnił się od jurysdykcji księcia i sam ustanawiał urzędników, sądownictwo i straż²⁶. Władysław Łokietek w 1299 r. zobowiązał się utrzymać w Poznaniu tych czterech strażników i czterech kuszników, na ten cel przeznaczył część wsi królewskiej Górczyn²⁷.

19 J. Suproniuk, *Policja miejska i przepisy policyjne w Polsce XIII-XVI w.*, s. 36.

20 Tamże, s. 34.

21 *Historia Kościana, Okres staropolski*, s. 154.

22 Tamże, s. 154.

23 Tamże, s. 154.

24 Tamże, s. 154.

25 *Dzieje Poznania, Dzieje Poznania do roku 1793*, s. 187 - 188.

26 Z. Boras, L. Trzeciakowski, *W dawnym Poznaniu. Fakty i wydarzenia z dziejów miasta do roku 1918*, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1971, s. 25.

27 Tamże, s. 133, 152.

Na przykładzie Poznania straż dzieliła się na straż nocną, którą nazywano **ceklarzami**, oraz na straż dzienną, której strażników zwano **pobudkami**. Nawet jeden z takich członków straży miejskiej pełnił funkcję trębacza na wieży ratuszowej²⁸. Na wschodzie Polski straż nocna nazywana była **cepacy**, których nazwa wywodziła się od **pachołków** którzy chodzili z cepami dębowymi okutych żelazem²⁹. W drugiej połowie XVI w. w Warszawie zwano te służby **drażnikami**³⁰, a najbliższym nam położonym okolicom tzn. w Śremie te służby występują jako **cuzarze**³¹. Z kroniki Jana Długosza można się dowiedzieć, że strażników miejskich wtedy także nazywano **drabami miejskimi**, lub **drabantami** na Pomorzu. Nazwa wywodziła się od wzrostu ludzi przyjmowanych do tych służb.

W 1556 r. Sąd miejski w Poznaniu skazał na karę śmierci przez ścięcie trzech strażników zwanych pobudkami za przywłaszczenie pieniędzy odebranych złodziejowi, ale ostatecznie karę zamieniono na chłostę³². W tym samym roku poznański stróż miejski, który rozbił podczas pełnienia służby w nocy skrzynie przekupniów stojące koło Ratusza i zabrał z nich orzechy i jabłka, został skazany na karę chłosty i wygnanie z miasta³³. Inną wzmianką o straży z Poznania jest powieszenie stróża miejskiego w 1580 r. z przedmieścia Św. Wojciecha za okradanie w czasie pełnionej służby śpiących woźniców. Kolejną wzmianką z tego samego roku, jest informacja mówiąca o strażniku z bramy Wronieckiej wytoczono proces o przekupstwo, gdyż za porcję grochu pomógł kobiecie dostać się do więzionego w wieży szlachcica³⁴. W/w wymienione przykłady może są nie chlubne, ale są świadectwem istnienia straży. W 1595 r. zwiększono liczbę straży miejskiej w Poznaniu³⁵. I jeszcze jedna wzmianka, ale już o chlubnej postawie straży miejskiej z Poznania, jest to wydarzenie z 1636 r. – „*Tegoż roku szlachta Krzysztof Bogolomski i Jan Czerwiński przybrawszy sobie kilku innych towarzyszy swawoli, naszli wśród dnia dom niejakiej Katarzyny, bednarki, w Rynku i zgwałcili ją. Potem udali się z bronią w rękę na ulicę*

28 Tamże, s. 133.

29 J. Suproniuk, *Miejskie służby porządkowe a społeczeństwo w Polsce XIV-XVI w.*, s. 119.

30 Tamże, s. 119.

31 *Dzieje Śremu*, red. S. Chmielewski, Warszawa 1972, s. 90.

32 Z. Boras, L. Trzeciakowski, *W dawnym Poznaniu. Fakty i wydarzenia z dziejów miasta do roku 1918*, s. 81.

33 Tamże, s. 81.

34 Tamże, s. 81.

35 Tamże, s. 133.

*Żydowską, gdzie bili i siekli każdego, a towary po ulicy rozrzucałi. W Żydowskiej ulicy wrócili na Rynek, wpadli do domu doktora Janeckiego (burmistrza poznańskiego) sługi jego ranili i jego samego byliby zabili, gdyby się nie był zamknął w komnacie. Tym bezprawiom ludzi wyuzdanych na wszelkie występki położyła kres wysłana z Ratusza straż miejska*³⁶.

Za panowania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego w Poznaniu zorganizowano na nowo straż miejską, która otrzymała siedzibę w nowo zabudowanym na Rynku odwachu (1787 r.)³⁷.

Wracając do Kościana w XVII wieku do przestrzegania posłuszeństwa i porządku zatrudniani byli „słudzy miejscy”(servi civiles), którzy podlegali burmistrzowi. Liczba ich wahała się między dwóch lub trzech. W 1697 r. dla dwóch sługów sporządzono nowe mundury (barwy)³⁸. „Barwa” to była swojego rodzaju deputat odzieżowy otrzymywany od władz miasta, często w barwach herbu miejskiego lub z naszytym herbem miasta, którą służby musiały zwrócić, odchodząc ze służby³⁹.

Stróże miejscy objęci byli ochroną prawną. Według poznańskiego kodeksu prawa magdeburskiego, sprawcy zabicia, zranienia, pobicia czy obelżywego potraktowania sług miejskich lub strażnika odpowiadał jak za obrazę rady, ławy i sądu⁴⁰. Na przykładzie Poznania XV wieczny wilkierz za zranienie lub pobicie kogoś z służb przewidywał karę śmierci, a sprawca zbiegły z miasta podlegał proskrypcji przez rok i dzień⁴¹.

Ponadto wszelkie te służby miejskie składały przysięgę przed radą miejską⁴².

W celu zapewnienia spokoju i porządku publicznego strażnicy byli uzbrojeni. Głównie w nocy gdzie likwidowano nocne bójki, awantury, często dochodziło do starć z służbami. Na przykładzie Poznania do swojej obrony stróże posiadali włócznie i cepy bojowe, a stróż

36 Tamże, s. 162-163.

37 Tamże, s. 204.

38 *Historia Kościana, Okres staropolski*, s. 279.

39 J. Suproniuk, *Miejskie służby porządkowe a społeczeństwo w Polsce XIV-XVI w.*, s. 121.

40 Tamże, s. 122.

41 Tamże, s. 122; W. Maisel, *Sądownictwo miasta Poznania do końca XVI w.*, Poznań 1961, s. 240.

42 Tamże, s. 117.

z dzielnicy żydowskiej miał w posiadaniu halabardę⁴³. Inną bronią często posiadaną przez straż była kusza. Poznańscy strażnicy co ciekawe posiadali także piszczałki⁴⁴.

Służby miejskie miały niski prestiż społeczny. Większość członków służb mieszkała na przedmieściach i taka sytuacja była zapewne typowa dla większości miast w Polsce. Bardzo często podczas podejmowanych interwencji dochodziło do obelg, wyzwisk i zranień⁴⁵. Dla przykładu można tu wymienić pewne zdarzenie z XVI wiecznego Poznania, gdzie podczas podejmowania interwencji przez straż miejską w mieszkaniu Jastrzębskich, których we własnym domu napadli dwaj szlachcice, nadchodzącego ze strażą hetmana jeden z napastników obrzucił wyzwiskami: „Wisielcze!”, „Złodzieju!”, a podczas aresztowania Jana Bachensera w winiarni Stanisława Storchy zraniono hetmana tasakiem w rękę⁴⁶.

Częste kontakty pachołków i strażników z ludźmi świata przestępczego sprzyjały możliwością nawiązywania między nimi porozumienia czy współpracy. Była to współpraca czynna i bierna to jest np. przy czynnej gdzie udzielano skazanym pomocy przy ucieczce z więzień i biernej – umożliwienie bezkarnej działalności w zamian za podział łupów czy pieniędzy⁴⁷.

W 1793 r. Kościan przejęli Prusacy, który podporządkowany był władzy administracyjnej w Poznaniu, która mianowała urzędników miejskich, nadzorujących miasto i ingerujących jego życie. Wówczas władze miejskie zatrudniały sługę miejskiego, stróża, dwóch pomocników porządkowych i stróża nocnego⁴⁸.

Aż do rozbiorów straż miejska funkcjonowała niezależnie od innych służb o charakterze policyjnym. W okresie Księstwa Warszawskiego mocą dekretu z 23 lutego 1809 r. nałożono na administrację miejską i wiejską obowiązek utrzymania porządku i spokoju publicznego oraz wykonywania dozoru policyjnego według ogólnych przepisów policyjnych. W owym czasie nastąpiło ujednoczenie przepisów policyjnych, które miały przyczynić się do scentralizowania służb policyjnych. Działalność policyjna burmistrzów i wójtów była kontrolowana przez podprefekta lub prefekta.

43 J. Suproniuk, *Policja miejska i przepisy policyjne w Polsce XIII-XVI w.*, s. 71; W. Maisel, *Sądownictwo miasta Poznania do końca XVI w.*, s. 241.

44 Tamże, s. 71.

45 Tamże, s. 77.

46 J. Suproniuk, *Miejskie służby porządkowe a społeczeństwo w Polsce XIV-XVI w.*, s. 125; Cyt. W. Maisel, *Sądownictwo*, s. 244.

47 Tamże, s. 126.

48 *Historia Kościana, Czasy nowożytne*, t. II, pod red. K. Zimniewicz, Towarzystwo Miłośników Ziemi Kościańskiej, Wydawnictwo i Drukarnia UNI-DRUK S.J. Luboń, Kościan 2005, s. 339.

W latach trzydziestych XIX w. w kościańskim magistracie pracowało dwóch sługów miejskich i dwóch stróżów nocnych⁴⁹.

W w/w okresie na terenie Wielkiego Księstwa Poznańskiego do ochrony własności, spokoju i bezpieczeństwa osób służyła **żandarmeria**, natomiast wyższa policja bezpieczeństwa śledziła ruch polityczny i zagrożenie państwa⁵⁰. W 1832 r. w regencji poznańskiej było 84 żandarmów, 5 oficerów i 9 wachmistrzów⁵¹.

W 1853 r. ukazała się ordynacja miejska wprowadzająca kontrolę landrata nad władzami miejskimi. Burmistrz otrzymał uprawnienia policyjne.

Pewnym epizodem, który spowodował powstanie na ziemiach polskich w okresie zaborów straży miejskich, było tworzenie przed Powstaniem Styczniowym rad municypalnych i straży obywatelskich, ostatecznie rozwiązanych 4 kwietnia 1861 roku. Ich obowiązki zostały przejęte przez instytucje policyjne o charakterze centralnym.

W 1866 r. wprowadzono w Królestwie Polskim ustawę o straży miejskiej, która znosiła dotychczas istniejące komendy policyjne funkcjonujące na podstawie przepisów Konstytucji 1815 r.. Dla właściwego wykonywania rozporządzeń straż miejska w każdej guberni, podlegała gubernatorowi, będącemu naczelnikiem wojsk miejscowych. Podobna sytuacja miała miejsce w pozostałych zaborach, gdzie władzę policyjną i uprawnienia scentralizowano, ażeby zminimalizować wpływy polskie na wszystkie przejawy życia społeczeństw lokalnych.

Kiedy Polska odzyskała niepodległość i przystąpiono do organizowania państwa, początkowo zamierzano m.in. stworzyć policje komunalne, podległe samorządom, a ogólnie nadzorowane przez Naczelną Inspekcję Policji Komunalnej. W Kościanie do 1921 r. władzom miejskim podlegała policja miejska, która odpowiadała za porządek i bezpieczeństwo w mieście. Funkcje te policyjne sprawowali dwaj a później trzej „kontrolerzy miejscy”⁵². W lipcu 1919 r. wydana została nowa ustawa o Policji Państwowej, jako jednolitej państwowej formacji bezpieczeństwa z Główną Komendą Policji Państwowej, która powodowała likwidowanie policji komunalnej i innych oddziałów policyjnych. Ustawa ta została w pełni wcielona w życie dopiero 1926 r., mocą rozporządzenia Prezydenta RP o Policji Państwowej. W Kościanie nastąpiło to od 1 stycznia 1921 r. kiedy Rada Miejska uchwaliła wprowadzenie Policji Państwowej⁵³. Policja Państwowa była jednolitym, zorganizowanym na wzór wojskowy korpusem, którego celem było utrzymanie bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego. Pierwowzorem dzisiejszej Policji były lokalne Straże, których zadaniem było dbanie o szeroko rozumiane bezpieczeństwo i porządek w mieście.

49 Tamże, s. 369.

50 F. Paprocki, *Wielkie Księstwo Poznańskie w okresie rządów Flottwella 1830-1841*, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1994, s. 113.

51 Tamże, s. 113.

52 *Historia Kościana, Czasy nowożytny*, s. 414.

53 Tamże, s. 414.

Po 1945 r. nie występowały żadne instytucje na wzór straży miejskich, gdyż ówczesna Milicja Obywatelska była jedynym organem.

Wraz z odrodzeniem samorządu poszukiwano form organizacyjnych pozwalającym społecznościom lokalnym wpływać na swe sprawy w jak najszerszym zakresie. Tak też narodził się pomysł zorganizowania straży miejskiej (gminnej). Ustawodawca przyzwalając w 1990 r. na tworzenie takich jednostek dał samorządom instrument pozwalający skutecznie egzekwować przestrzeganie prawa lokalnego. O powołaniu straży myślano również w Kościanie. Wśród najbliższych Kościanowi sąsiadów struktury takie funkcjonowały w Śmiglu, Gostyniu, Lesznie, Poznaniu, Śremie, Nowym Tomysłu, Kórniku, Wolsztynie, Jarocinie i inne.

Po długich dyskusjach na forum Rady i konsultacjami z komendantami straży z Gostynia, Leszna i Jarocina Rada Miejska Kościana uchwaliła na podstawie art. 23, ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. Nr 30, poz. 179 z późniejszymi zmianami), uchwałą Nr XLIII/436/97 z dnia 25.11.1997 r. w sprawie: utworzenia Straży Miejskiej w Kościanie.

Na podstawie w/w uchwały **Straż Miejską w Kościanie utworzono z dniem 1 stycznia 1998 r. jako Wydział Urzędu Miejskiego do ochrony porządku publicznego na terenie gminy**. Podstawą regulującą sposób funkcjonowania Straży Miejskiej w Kościanie była i jest ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz. U. Nr 123, poz. 779 z późn. zm.).

W styczniu 1998 r. spośród kilkudziesięciu zgłoszeń, po kilkakrotnych rozmowach kwalifikacyjnych Zarząd Miasta wybrał komendanta straży. Został nim **Franciszek Chrastek**. Pierwszym zadaniem przed jakim stanął było dokonanie wyboru czterech strażników i zorganizowanie cyklu szkoleń.

Po ukończeniu szkolenia podstawowego i zdaniu wymaganych przepisami egzaminów 6 kwietnia 1998 r. czterech strażników tj. Andrzej Kluczyński – odpowiedzialny za rejon Osiedla Cukrownik (obecnie Sikorskiego) i Piastowskiego, Witold Jankowski – odpowiedzialny za rejon Osiedla Błonie i Jagiellońskie, Maciej Szymczak – odpowiedzialny za rejon Osiedla Wolności i Śródmieście i Michał Tic – odpowiedzialny za rejon Osiedla Konstytucji 3 Maja i Wesołe Miasteczko po raz pierwszy wyruszyli na ulice. Wraz z wybraniem strażników również zatrudniono pracownika administracyjnego Panią Aleksandrę Ratajczak. Wracając z pierwszego patrolu byli mile zaskoczeni. Przyjęcie było pozytywne szczególnie miło ich witano w miejscach, gdzie rzadko można było spotkać policję.

Podczas pierwszych patroli strażnicy mieli przede wszystkim zapoznać się z podległym terenem i przedstawić się mieszkańcom. Wśród tematów jakie najczęściej poruszali mieszkańcy w rozmowach ze strażnikami przeważały uwagi dotyczące utrzymania czystości w mieście. Zwrócono uwagę na nieporządek wokół posesji, psy zanieczyszczające place zabaw i boiska, podrzucanie śmieci. Wszystko wskazywało na to, że czuwanie nad przestrzeganiem zapisów uchwały o utrzymaniu czystości w mieście, będzie należało do zadań priorytetowych i tak to zostało do dziś. Sukcesem jest to, że wyeliminowano wielkie dzikie wysypiska śmieci i że Straż Miejska monitoruje mieszkańców pod względem zbierania i pozbawiania się odpadów komunalnych.

Z dniem 1 lutego 2002 r. w związku z rezygnacją komendanta Franciszka Chrastka z pracy, obowiązki komendanta przejął inspektor **Maciej Szymczak**, który z dniem 23.09.2002 r. został mianowany na komendanta Straży Miejskiej w Kościanie, który pełni tę funkcję do dziś.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. na terenie kraju funkcjonowało **433** oddziały straży miejskich oraz **97** oddziałów straży gminnych, łącznie **530** oddziałów. W 2016 r. w strażach

zatrudnionych było **8 890** strażników oraz **1 592** pracowników zatrudnionych na stanowiskach urzędniczych albo stanowiskach pomocniczych i obsługi⁵⁴.

Źródło: „Informacja o działalności straży gminnych (miejskich) w 2016 r. oraz współpracy straży z Policją”, Departament Porządku Publicznego MSWiA, Warszawa 2017 r., s. 6

Poniższa tabela przedstawia liczbę straży gminnych i miejskich w poszczególnych województwach i na terenie podległym Komendzie Stołecznej Policji w 2016 r.

LICZBA ODDZIAŁÓW STRAŻY GMINNYCH (MIEJSKICH) W 2016 R.				
Lp.	Województwo	Straż miejska	Straż gminna	Razem (straż miejska i gminna)
1	zachodniopomorskie	43	22	65
2	wielkopolskie	47	8	55
3	śląskie	47	7	54
4	pomorskie	25	11	36
5	małopolskie	26	8	34
6	warmińsko-mazurskie	26	5	31
7	kujawsko-pomorskie	19	8	27
8	lubuskie	20	8	28
9	mazowieckie	17	3	20
10	teren podległy KSP	21	4	25
12	opolskie	20	1	21
13	podkarpackie	19	3	22
14	lubelskie	19	2	21
15	łódzkie	18	1	19
16	świętokrzyskie	13	4	17
17	podlaskie	7	1	8
Razem:		433	97	530

Źródło: „Informacja o działalności straży gminnych (miejskich) w 2016 r. oraz współpracy straży z Policją”, Departament Porządku Publicznego MSWiA, Warszawa 2017 r., s. 4

Straż wykonuje swoje zadania w zakresie ochrony porządku publicznego. Zakres ten wynika zasadniczo z zadań zawartych w art. 11 ustawy z dnia 29.08.1997 roku o strażach gminnych, a także innych ustaw i aktów prawa miejscowego, które mają zasadniczy wpływ na kierunki pracy (priorytety) Straży Miejskiej w Kościanie.

Do zadań straży należy w szczególności: ochrona spokoju i porządku w miejscach publicznych, czuwanie nad porządkiem i kontrola ruchu drogowego - w zakresie określonym w przepisach o ruchu drogowym, współdziałanie z właściwymi podmiotami w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli, pomocy w usuwaniu awarii technicznych i skutków klęsk żywiołowych oraz innych miejscowych zagrożeń, zabezpieczenie miejsca przestępstwa, katastrofy lub innego podobnego zdarzenia albo miejsc zagrożonych takim zdarzeniem przed dostępem osób postronnych lub zniszczeniem śladów i dowodów, do momentu przybycia właściwych służb, a także ustalenie, w miarę możliwości, świadków zdarzenia, ochrona obiektów komunalnych i urządzeń użyteczności publicznej, współdziałanie z organizatorami

⁵⁴ Dane pochodzą z Informacji o działalności straży gminnych (miejskich) w 2016 r. oraz współpracy straży z Policją, przygotowanej przez Departament Porządku Publicznego MSWiA, Warszawa 2017 r.

i innymi służbami w ochronie porządku podczas zgromadzeń i imprez publicznych. Doprowadzanie osób nietrzeźwych do izby wytrzeźwień lub miejsca ich zamieszkania, jeżeli osoby te zachowaniem swoim dają powód do zgorzienia w miejscu publicznym, znajdują się w okolicznościach zagrażających ich życiu lub zdrowiu albo zagrażają życiu i zdrowiu innych osób, informowanie społeczności lokalnej o stanie i rodzajach zagrożeń, a także inicjowanie i uczestnictwo w działaniach mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi, konwojowanie dokumentów, przedmiotów wartościowych lub wartości pieniężnych dla potrzeb gminy.

W związku z realizowanymi zadaniami, straży przysługuje prawo do obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu zdarzeń w miejscach publicznych w przypadku, gdy czynności te są niezbędne do wykonywania zadań oraz w celu:

- 1) utrwalania dowodów popełnienia przestępstwa lub wykroczenia,
- 2) przeciwdziałania przypadkom naruszania spokoju i porządku w miejscach publicznych,
- 3) ochrony obiektów komunalnych i urządzeń użyteczności publicznej.

Strażnik wykonując powyższe zadania, na podstawie art. 12 ustawy z dnia 29.08.1997 roku o strażach gminnych, ma prawo do:

- 1) udzielania pouczeń, zwracania uwagi, ostrzegania lub stosowania innych środków oddziaływania wychowawczego,
- 2) legitymowania osób w uzasadnionych przypadkach w celu ustalenia ich tożsamości,
- 3) ujęcia osób stwarzających w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także dla mienia i niezwłocznego doprowadzenia do najbliższej jednostki policji,
- 4) dokonywania kontroli osobistej, przeglądania zawartości podręcznych bagaży osoby,
- 5) nakładania grzywien w postępowaniu mandatowym, za wykroczenia określone w trybie przewidzianym przepisami postępowania w sprawach o wykroczenia,
- 6) dokonywania czynności wyjaśniających, kierowania wniosków o ukaranie do sądu, oskarżania przed sądem i wnoszenia środków odwoławczych - w trybie i zakresie określonych w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia,
- 7) usuwania pojazdów i ich unieruchamiania przez blokowanie kół w przypadkach, zakresie i trybie określonych w przepisach o ruchu drogowym,
- 8) wydawania poleceń,
- 9) żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych i samorządowych,
- 10) zwracania się, w nagłych przypadkach, o pomoc do jednostek gospodarczych, prowadzących działalność w zakresie użyteczności publicznej oraz organizacji społecznych, jak również do każdej osoby o udzielenie doraźnej pomocy na zasadach określonych w ustawie o Policji.

Straż Miejska w Kościanie obejmuje swoim rejonem działania teren całego miasta Kościana, który ma powierzchnię **9 km²** i jest zamieszkały przez **23 507** osób (stan na 31.12.2017 r., - USC).

W okresie od kwietnia 1998 r. do końca czerwca 2008 r. Straż Miejska w Kościanie miała swoją siedzibę w budynku na Al. Tadeusza Kościuszki 5B (na wysokości I Liceum Ogólnokształcącego im. Oskara Kolberga w Kościanie). Z dniem 1 lipca 2008 r. Straż Miejska w Kościanie przeprowadziła się do nowo wyremontowanych pomieszczeń na Wałach Krzysztofa Żegockiego 2. Z dniem 15 maja 2014 r. Straż Miejska w Kościanie po raz kolejny zmieniła miejsce siedziby i przeniosła się do nowo wyremontowanego budynku Dworca PKP przy ul. Dworcowej 1, gdzie funkcjonuje do dnia dzisiejszego. Nowa siedziba jest większa od byłej, przestronniejsza, a zarazem bardziej funkcjonalna. Powierzchnia zajmowanych pomieszczeń wynosi 125 m², na Wałach K. Żegockiego było to ok. 70 m².

Posiada specjalną dyżurkę i stanowisko przygotowane do obserwacji nowo rozbudowanego Systemu Monitorowania Miasta Kościana.

Miasto Kościan jest obecnie obsługiwane przez **7** strażników miejskich i **1** pracownika administracyjnego, co daje wskaźnik **3 358** mieszkańców na jednego funkcjonariusza.

Należy tu wymienić, iż w granicach byłego województwa leszczyńskiego Kościan miał pierwszy zatrudnioną na stanowisku strażnika kobietę, panią Ilonę Tic (w sumie w straży pracowały trzy panie strażniczki).

Stan zatrudnienia w Straży Miejskiej w Kościanie w okresie od 1998 r. do końca czerwca 2018 r. przedstawia tabela poniżej.⁵⁵

Rok	Strażnicy	Pracownicy administracyjni	Liczba etatów ogółem
1998	5	1	6
1999	5	1	6
2000	5	1	6
2001	5	1	6
2002	4	3	7
2003	7	3	10
2004	7	3	10
2005	9	2	11
2006	9	1	10

⁵⁵Zestawienie wykonano na podstawie danych pochodzących z corocznych sprawozdań (informacji) z działalności Straży Miejskiej w Kościanie.

2007	7	1	8
2008	8	1	9
2009	8	1	9
2010	8	1	9
2011	7	1	8
2012	7	1	8
2013	7	1	8
2014	7	1	8
2015	7	1	8
2016	7	1	8
2017	7	1	8
do VI. 2018	7	1	8

Zgodnie z art. 24 pkt 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych, strażnikiem może być osoba, która posiada, obywatelstwo polskie, ukończyła **21 lat**, korzysta z pełni praw publicznych, posiada co najmniej **wykształcenie średnie**, cieszy się nienaganną opinią, jest sprawna pod względem fizycznym i psychicznym, **nie była skazana prawomocnym wyrokiem sądu** za ściganie z oskarżenia publicznego i umyślnie popełnione przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, ma uregulowany stosunek do służby wojskowej. Zadania w zakresie ochrony porządku publicznego wykonują strażnicy po ukończeniu z wynikiem pozytywnym szkolenia podstawowego.

REJONY SŁUŻBOWE, CZAS PRACY I EWIDENCJA WYPOSAŻENIA

Każdy strażnik miejski ma przydzielony własny rejon służbowy tzn. osiedle, w którym odpowiada za przestrzeganie porządku i bezpieczeństwa publicznego przez okres całego roku;

- rejon nr 1 Osiedle Śródmieście - starszy specjalista Ilona Tic,
- rejon nr 2 Osiedle Piastowskie - starszy inspektor Andrzej Kluczyński,
- rejon nr 3 Osiedle Wolności - starszy specjalista Tomasz Hertmanowski,
- rejon nr 4 Osiedle Wesołe Miasteczko - starszy inspektor Michał Tic,
- rejon nr 5 Osiedle Sikorskiego i Gurostwo - starszy inspektor Andrzej Kluczyński,
- rejon nr 6 Osiedle Jagiellońskie - strażnik Michał Tyliński,
- rejon nr 7 Osiedle Konstytucji 3 Maja - starszy inspektor Michał Tic,
- rejon nr 8 Osiedle Błonie - specjalista Maciej Suchora.

Dyslokacja służb patrolowych wynika z realizacji codziennych zadań stawianych funkcjonariuszom straży, z prowadzonego rozpoznania i identyfikowania miejsc najbardziej zagrożonych na podstawie własnych obserwacji, informacji otrzymywanych z Komendy Powiatowej Policji w Kościanie, Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa, na podstawie informacji wskazanych na co dzień przez mieszkańców poprzez zgłaszane interwencje, otrzymywane sygnały podczas spotkań, prelekcji, a także innych instytucji bądź mediów. To właśnie dzięki takim wskazaniom było bardziej trafne określenie zadań dla służby.

Straż Miejska w Kościanie obecnie pracuje w systemie dwuzmianowym, tj. od poniedziałku do piątku (pierwsza zmiana od godz. 7:00 do godz. 15:00, w zależności od potrzeb również w soboty, druga zmiana od godz. 15:00 do godz. 23:00 lub od godz. 14:00 do godz. 22:00). W sporadycznych przypadkach, w razie potrzeby jest wprowadzana służba w godzinach nocnych. Ponadto pełniono służby w zależności od potrzeb w niedziele i święta. Siedmiu funkcjonariuszy zapewniający służbę na dwie zmiany i niekiedy trzecią w godz. nocnych jest dużym wyzwaniem biorąc pod uwagę przysługujące urlopy wypoczynkowe, wybieranie dni wolnych za służby w dni wolne od pracy lub święta, oraz chorobowe.

W latach 2004-2006 strażnicy pracowali stale na trzech zmianach to jest praktycznie 24 godz. na dobę, związane to było z powierzonym zadaniem kontroli budynków szkół i zwróceniem szczególnej uwagi na próby przeprowadzenia wandalizmu na mienie użytku publicznego na terenie miasta Kościana.

Strażnicy wykonując powyższe zadania i czynności służbowe, obecnie są wyposażeni w środki przymusu bezpośredniego w postaci kajdanek, pałki obronne wielofunkcyjne (typu tonfa), i ręczne miotacze gazu. W przeszłości posiadali również broń gazową. W okresie od 1998 r. do 2005 r. Straż dysponowała jednym własnym środkiem transportu w postaci samochodu osobowego marki Fiat 125p (duży Fiat), rok produkcji 1982. Następnie od 2005 r. do 2007 r. posiadała samochód marki Polonez, rok produkcji 1997. W latach 2008 do 2010 r. dysponowała samochodem marki Renault Kangoo, rok produkcji 1998. Następnie w latach 2010 do 2014 r. posiadała samochód marki KIA SHUMA, rok produkcji 1999 (który otrzymała w użyczenie od Ochotniczej Straży Pożarnej w Kościanie na okres pięciu lat). Obecnie Straż Miejska w Kościanie użytkuje samochód marki Renault Kangoo, rok produkcji 2005 (otrzymanego w maju 2015 r. od Urzędu Miejskiego). Ponadto Straż posiada od 2010 r. dwa rowery.

PRZEPROWADZONE INTERWENCJE I CZYNNOŚCI PRZEZ STRAŻ MIEJSKĄ W KOŚCIANIE .

Straż Miejska w Kościanie łącznie przeprowadziła począwszy od roku 1998 do końca 2017 r. **40.204** interwencje (średnio rocznie 2.116 interwencji).

Wszystkie przeprowadzone interwencje przez straż, przedstawia tabela poniżej.⁵⁶

Były to interwencje: dotyczące wykroczeń p-ko spokojowi i porządkowi publicznemu, bezpieczeństwu osób i mienia, bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji, zdrowiu instytucjom państwowym, samorządowym i społecznym, interesom konsumentów, obyczajności publicznej, urządzeniom użytku publicznego, wykroczeń wynikających z

⁵⁶Tamże.

ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy o ochronie następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych, ustawy o ochronie zwierząt, ustawy o odpadach, ustawy prawo o miarach, ustawy o ochronie zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, ustawy o odpadach. Ponadto były to przeprowadzone interwencje wynikające z aktów prawa miejscowego i inne.

Od 2008 roku sprawozdania z działalności straży zostały wzbogacone o informacje z przeprowadzonych interwencji w zależności od miejsca, to jest osiedla i ulicy.

Wykres wszystkich przeprowadzonych interwencji, w zależności od miejsca⁵⁷
(od 01.01.2008 r. do 31.12.2017 r.)

*Inne – dwadzieścia jeden interwencji dotyczyło innych gmin: piętnaście interwencji dotyczyło terenu Gminy Kościan, dwie interwencje dotyczyły terenu Gminy Czempin, jedna interwencja dotyczyła terenu Gminy Mosina, jedna interwencja Gminy Grodzisk Wlkp, jedna interwencja Gminy Jarocin i jedna Gminy Śmigiel.

Wykres przeprowadzonych interwencji dot. wykroczeń p-ko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji, w zależności od miejsca⁵⁸
(od 01.01.2008 r. do 31.12.2017 r.)

*Inne - jedna interwencja dotyczyła Gminy Mosina.

Wykres przeprowadzonych interwencji „typowo” porządkowych i innych, w zależności od miejsca⁵⁹

57 Wykres wykonano na podstawie danych pochodzących z corocznych sprawozdań (informacji) z działalności Straży Miejskiej w Kościanie z okresu 2008-2017 r.

58 Tamże.

59 Tamże.

(od 01.01.2008 r. do 31.12.2017 r.)

*Inne – dwadzieścia interwencji dotyczyło innych gmin: piętnaście interwencji dotyczyło terenu Gminy Kościan, dwie interwencje dotyczyły terenu Gminy Czempin, jedna interwencja dotyczyła Gminy Grodzisk Wlkp, jedna interwencja Gminy Jarocin i jedna Gminy Śmigiel.

Wykres z ilością zgłoszonych interwencji do Straży Miejskiej w Kościanie przez mieszkańców i instytucje w latach 2008 - 2017⁶⁰

Wykres zgłoszonych interwencji do Straży Miejskiej w Kościanie przez mieszkańców i instytucje, w zależności od miejsca⁶¹
(od 01.01.2008 r. do 31.12.2017 r.)

*Inne – dwadzieścia jeden interwencji dotyczyło innych gmin: piętnaście interwencji dotyczyło terenu Gminy Kościan, dwie interwencje dotyczyły terenu Gminy Czempin, jedna interwencja dotyczyła terenu Gminy Mosina, jedna interwencja Gminy Grodzisk Wlkp, jedna interwencja Gminy Jarocin i jedna Gminy Śmigiel.

Straż Miejska w Kościanie w okresie od 2001 r. do 2017 r., zastosowała wobec sprawców wykroczeń zastosowała **23.255** środków oddziaływania wychowawczego (art. 41 K.w.), w postaci pouczeń, zwróceń uwagi, ostrzeżeń.

W w/w okresie strażnicy miejscy nałożyli w sumie **4.469** mandatów karnych za różnego rodzaju wykroczeń na kwotę **364.925,00 zł**, średnia kwota jednego mandatu karnego wyniosła **81,66 zł**, skierowali **168** wniosków o ukaranie do Sądu Rejonowego w Kościanie, **99** interwencji przekazano Policji⁶².

Poniższa tabela przedstawia dane statystyczne odnoszące się do liczby nakładanych mandatów karnych i ich kwoty w poszczególnych latach⁶³.

60 Tamże.

61 Tamże.

62 Zestawienie wykonano na podstawie danych pochodzących z corocznych sprawozdań (informacji) z działalności Straży Miejskiej w Kościanie z okresu 2001 - 2017 r.

63 Tamże.

SYSTEM MONITOROWANIA MIASTA KOŚCIANA

Pierwszy System Monitorowania Miasta Kościana funkcjonował od grudnia 2000 roku. Na terenie miasta Kościana było rozmieszczonych 6 kamer (w tym 4 obrotowe i 2 stacjonarne – przemysłowe):

- Kamera nr **1**(obrotowa) znajdowała się w rejonie skrzyżowania ul. Marsz. J. Piłsudskiego, Gostyńskiej, Grodziskiej i Poznańskiej;
- Kamera nr **2** (obrotowa) znajdowała się w rejonie skrzyżowania ul. Marsz. J. Piłsudskiego, S. Szczepanowskiego i Rzemieślniczej;
- Kamera nr **3** (obrotowa) znajdowała się w rejonie skrzyżowania ul. Prymasa S. Wyszyńskiego, Wrocławskiej i Szewskiej;
- Kamera nr **4** (obrotowa) znajdowała się w rejonie skrzyżowania ul. Nadobrzańskiej, Plac Wolności i Strzeleckiej.
- Kamery nr **5** i **6** (stacjonarne) znajdowały się w rejonie ul. Dworcowej.

Stanowisko nadzoru mieściło się w Komendzie Powiatowej Policji w Kościanie, które od roku 2002 obsługiwali pracownicy Straży Miejskiej (wcześniej obsługiwała Policja). Ze względu na mały stan osobowy Straży Miejskiej w Kościanie (6 strażników, 1 pracownik administracyjny i 1 komendant SM), monitoring ten był obsługiwany w miarę możliwości na bieżąco. Ponadto dyżurny Komendy Powiatowej Policji w Kościanie miał zamontowany jeden monitor, w którym miał wgląd do jednej z kamer, przez którą strażnik miejski obserwował rejon. Dzięki systemowi była stała łączność telefoniczna z dyżurnym Komendy Powiatowej Policji w Kościanie. W przypadku braku obsługi następowało automatyczne rejestrowanie obrazu po wybranej sekwencji z możliwością późniejszego odtworzenia i przegrania danej sekwencji na inny nośnik.

System obserwacji został wykonany w celu obserwacji wybranych miejsc (na terenie miasta Kościana). Zastosowano cyfrowy system monitoringu (CCTV). System pozwala na zarejestrowanie zdarzeń na dysku rejestratora i odtwarzanie nagranych obrazu w celu ustalenia sprawców zdarzenia i oznaczenia czasu zdarzenia. Pewnym mankamentem systemu cyfrowego jest ograniczona skala wykonywanych powiększeń wybranego obrazu. Ekspozycja powiększenia przestaje być czytelna po przekroczeniu granicy rozdzielczości kamery.

W wyniku zakupu i montażu nowego rejestratora cyfrowego Pelco DVR 5116-2000, HDD 2000 GB w styczniu 2009 r., archiwizacja zapisu poszczególnych kamer trwa do **32** dni (w latach 2001-2003 od 7 do 11 dni, 2003 -2008 r. było to 16 dni). Na podstawie § 3.1. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie sposobu obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu zdarzeń w miejscach publicznych przez straż gminną (miejską) zarejestrowany obraz zdarzeń, niezawierający dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego albo postępowania w sprawach o wykroczenia lub dowodów mających znaczenie dla tych postępowań, przechowuje się przez okres nie krótszy niż 20 dni od daty dokonania nagrania i nie dłuższy niż 60 dni, a następnie podlega on zniszczeniu.

W październiku 2015 r. Gmina Miejska Kościan przystąpiła do realizacji przebudowy monitoringu w mieście Kościanie. Zakres przebudowy monitoringu obejmował: wprowadzenie kabli światłowodowych do kanalizacji teletechnicznej należącej do Orange Polska, zakończenie kabli światłowodowych w węzłach sieci zlokalizowanych w różnych obiektach położonych na terenie miasta, zamontowanie **15** nowych kamer, wymiana istniejących kamer, wykonanie instalacji zasilającej kamery, zainstalowanie serwera w centrum monitoringu, zainstalowanie dwóch centrów nadzoru wizyjnego to jest w siedzibie Straży Miejskiej i w Komendzie Powiatowej Policji w Kościanie. Przebudowany System Monitorowania Miasta Kościana zaczął funkcjonować w lutym 2016 r.. Archiwizacja

zapisu kamer została przedłużona do **60** dni. W dniu 29.11.2017 r. oddano do użytku rozbudowany System Monitorowania Miasta Kościana (przebudowanego w lutym 2016 r.) o kolejnych **5** wraz z wykonaniem instalacji zasilającej kamery. Usytuowanie nowych kamer:

W sumie System Monitorowania Miasta Kościana posiada **20 kamer**, w tym 4 kamery obrotowe i 16 kamer stacjonarnych.

Usytuowanie kamer jest następujące:

1 kamera stacjonarna – na ul. Wały K. Żegockiego,

1 kamer stacjonarna – na Pl. Niezłomnych,

1 kamera stacjonarna – na dworcu kolejowym przy ul. Dworcowej,

5 kamer stacjonarnych – na rondzie Solidarności,

2 kamery stacjonarne – na ul. Stanisława Szczepanowskiego,

4 kamery stacjonarne – na skrzyżowaniu ul. Grodziskiej, ul. Marsz. Józefa Piłsudskiego, ul. Poznańskiej i ul. Gostyńskiej (sygnalizacja świetlna),

2 kamery obrotowe – na Rynku (ratusz),

1 kamera obrotowa – na skrzyżowaniu ul. ks. Prymasa Stefana Wyszyńskiego i ul. Wrocławskiej,

1 kamera obrotowa – na skrzyżowaniu ul. Strzeleckiej, ul. Nadobrzańskiej i Pl. Wolności

2 kamery stacjonarne – na rondzie (skrzyżowaniu) ul. Północnej z ul. Gostyńską i z ul. Łąkową.

W 2018 r. monitoring będzie rozbudowany o kolejne 12 kamer.

Pracownicy Straży Miejskiej w Kościanie w sumie od początku 2002 r. do końca 2017 r. spędzili **4.276** służb przy obsłudze Systemu Monitorowania Miasta Kościana⁶⁴

Poniższa tabela przedstawia ilość ujawnionych naruszeń prawa przez System Monitorowania Miasta Kościana, w poszczególnych latach⁶⁵.

Monitorowanie miasta Kościana	Rok 2002	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009
Ilość ujawnionych i przekazanych interwencji Policji	110	18	15	16	6	3	0	9
Ilość ujawnionych i przeprowadzonych interwencji przez Straż Miejską	34	44	31	33	16	13	22	6
W sumie	144	62	46	49	22	16	22	15

64 Informacja pochodzi z corocznych sprawozdań (informacji) z działalności Straży Miejskiej w Kościanie z okresu 2002 - 2017 r.

65 Tamże.

Monitorowanie miasta Kościana	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
Ilość ujawnionych i przekazanych interwencji Policji	5	2	2	2	1	1	21	25
Ilość ujawnionych i przeprowadzonych interwencji przez Straż Miejską	9	7	1	0	0	0	0	0
W sumie	14	9	3	2	1	1	21	25

Stała obserwacja miejsc objętych monitoringiem pozwala na natychmiastowe skierowanie w ten obszar sił Straży Miejskiej lub Policji w każdym przypadku stwierdzenia naruszenia prawa. Dzięki temu znacznie wzrosła skala bezpieczeństwa mieszkańców w miejscu usytuowania kamer.

Monitorowanie wizyjne miejsc publicznych jest narzędziem, które w sposób znaczący podnosi efektywność pracy podległych służb w okolicach monitorowanego terenu, wzmacnia sprawność przemieszczenia i poprawia jakość koordynowania patroli w terenie.

Oprócz funkcji zwiększającej sprawność organizacyjną, monitoring jest także substytutem patrolowym o charakterze biernym. Oznacza to, że w pewnym organizacyjnym stopniu potrafi wyrezytować np. stałe punkty w miejscach gdzie istnieje wzmożone zapotrzebowanie na obecność strażników.

Od momentu wdrożenia Systemu Monitorowania Miasta Kościana stwierdzono pozytywne efekty. Znacznemu ograniczeniu uległa ilość kradzieży sklepowych, kieszonkowych, zakłóceń ładu, spokoju i porządku publicznego.

Poniższa tabela przedstawia ilość udostępniania zapisów kamer Policji, w poszczególnych latach⁶⁶.

KONTROLE I INNE ZADANIA

Od momentu powstania Straży Miejskiej w Kościanie strażnicy brali w bardzo wielu służb patrolowych miasta w których też brali udział pracownicy Urzędu Miejskiego, funkcjonariusze Straży Ochrony Kolei, pracownicy Obwodowego Urzędu Miar w Lesznie, z strażakami Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej i Ochotniczej Straży Pożarnej, z pracownikami Ośrodka Pomocy Społecznej, Kościańskiej Spółdzielni Mieszkaniowej, agencji ochrony. Były to służby patrolowe miasta, służby przy obsłudze

⁶⁶ Tamże.

monitoringu, kontrole cmentarzy, parku, placów zabaw, targowisk, dzikich wysypisk śmieci, zabezpieczenia imprez m.in.: uroczystości religijne, państwowe, imprezy kulturalno-oświatowe, sportowe, Dni Kościana, wybory, służby w rejonach dyskoteki, festyny osiedlowe, dyskoteki w szkołach i inne. Patrolowano i kontrolowano dworzec PKP i PKS, szkoły, przedszkola, inne obiekty komunalne, obiekty handlowe. Zabezpieczano miejsca przestępstwa, katastrofy, wypadku, kolizji i inne zdarzenia. W okresie zimowym kontrolowano osoby bezdomne. Od samego początku kontrolowano właścicieli nieruchomości, obiekty handlowe pod względem utrzymania czystości i porządku w obrębie nieruchomości - sprawa gromadzenia i pozbywania się odpadów komunalnych oraz deratyzacji; w okresie od początku 2003 r. do końca 2017 r.

Poniższa tabela przedstawia ilość przeprowadzonych kontroli i innych zadań na terenie Gminy Miejskiej Kościana w poszczególnych latach⁶⁷.

WSPÓLDZIAŁANIE STRAŻY MIEJSKIEJ Z POLICJĄ

Zgodnie z art. 9 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych, w związku z wykonywaniem swoich zadań straż współpracuje z Policją. Współpraca Policji i straży polega w szczególności na:

- 1) stałej wymianie informacji o zagrożeniach występujących na określonym terenie w zakresie bezpieczeństwa ludzi i mienia, spokoju i porządku publicznego,
- 2) zorganizowaniu systemu łączności Policji i straży, uwzględniającego lokalne potrzeby i możliwości oraz zapewniającego utrzymanie stałej łączności między jednostkami Policji i straży,
- 3) koordynowaniu rozmieszczenia służb policyjnych i straży, z uwzględnieniem zagrożeń występujących na danym terenie,
- 4) wspólnym prowadzeniu działań porządkowych w celu zapewnienia spokoju i porządku w miejscach zgromadzeń, imprez artystycznych, rozrywkowych i sportowych, a także w innych miejscach publicznych,
- 5) organizowaniu wspólnych szkoleń oraz ćwiczeń policjantów i strażników gminnych (miejskich),
- 6) wymianie informacji w zakresie obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu zdarzeń w miejscach publicznych.

W ramach współpracy Straż Miejska w Kościanie od samego początku starała się wpisywać we wszelkie działania o charakterze prewencyjnym podejmowane w tym zakresie przez Komendę Powiatową Policji w Kościanie. Ponadto straż angażuje się w wiele innych działań związanych z zabezpieczeniem okazjonalnych uroczystości na terenie Kościana, święta narodowe, kultu religijnego, czy dotyczących miejscowych problemów np. patologii itp.

W dniu 28.05.2002 r. podpisano porozumienie w sprawie form i sposobów

⁶⁷ Zestawienie wykonano na podstawie danych pochodzących z corocznych sprawozdań (informacji) z działalności Straży Miejskiej w Kościanie z okresu 2002 - 2017 r.

współpracy Policji i Straży Miejskiej na terenie miasta Kościana, zawarte pomiędzy Burmistrzem Miasta Kościana Panem Mirosławem Woźniakiem, a Komendą Powiatową Policji w Kościanie, reprezentowaną przez Pana kom. Henryka Kasińskiego. Kolejne porozumienie podpisano 28.05.2008 r.

Z dniem 29.12.2016 r. zawarto dwa porozumienia pomiędzy Komendantem Powiatowym Policji w Kościanie mł. insp. Andrzejem Zakrzewskim a Burmistrzem Miasta Kościana Michałem Jurgą oraz Komendantem Straży Miejskiej w Kościanie Maciejem Szymczakiem, jedno w sprawie zasad i form współpracy pomiędzy Strażą Miejską w Kościanie a Komendą Powiatową Policji w Kościanie i drugie w sprawie współdziałania w zakresie obsługi, zasad dostępu do zapisów oraz reakcji na zdarzenia ujawnione na obszarze objętym działaniem Systemu Monitorowania Miasta Kościana.

Straż Miejska w Kościanie od samego początku wdrożenia **Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa** na terenie Wielkopolski podjęła stosowne czynności w celu realizacji zgłaszanych zdarzeń związanych ze spokojem i porządkiem na terenie miasta Kościana.

W dniu 04.02.2016 r. komendant SM brał udział w spotkaniu w KPP w Kościanie, kontynuacja na temat wypracowania mechanizmów działania w zakresie tworzenia map zagrożeń na terenie powiatu kościańskiego. Wszelkie zgłoszenia na mapie są brane przy codziennych odprawach do służb, odprawach rozpisanych w książce służby, dyslokacji patroli i podjęcia stosownych czynności, by wspomóc kościańską Policję. Wszelkie zgłoszenia dotyczące zaśmiecania miejsc, niezwłocznie strażnicy podejmują czynności w celu wyeliminowania zjawiska, co po zakończeniu czynności jest zgłaszane Policji.

Ponadto strażnicy podejmują wszelkie czynności związane z nieprawidłowym parkowaniem, jak i spożywaniem alkoholu w miejscach zabronionych. Ponadto w dniu 3 listopada 2016 r., wspólnie z naczelnikiem Wydziału Prewencji Komendy Powiatowej Policji w Kościanie podinsp. Romualdem Chudzińskim, ustalono zasady nadania właściwej formy wymianie informacji uzyskanych z KMZB i wymianie dokumentacji z działań podejmowanych przez Policję i Straż Miejską w Kościanie celem wyeliminowania zagrożeń, o których powiadamiają internauci na KMZP.

Ustalono, iż w przypadkach, które mogą wymagać oprócz interwencji policyjnych, także zaangażowania Straży Miejskiej informacje ze strony Policji będą wysyłane w drodze email na adres: strazmiejska@koscian.pl lub telefonicznie.

Ustalono, że komendant SM przekaże natomiast informację z realizowanych przedsięwzięć w formie notatki zbiorczej raz na miesiąc.

W okresie od początku 2002 r. do końca 2017 r. wspólnie wykonano w sumie **2.302**⁶⁸ służby patrolowe miasta, w patrolach pieszych i zmotoryzowanych.

W ramach powyższych służb, wspólnie zabezpieczano wspólnie wszelkie imprezy organizowane na terenie Kościana, przeprowadzano wspólnie kontrole obiektów szkół, cmentarzy, parku, placów zabaw, obiektów handlowych, komunalnych, kontrole dworców PKP i PKS, targowiska. Straż Miejska wspólnie z Policją brała udział w wielu akcjach, programach takich jak: „**NIECHRONIENI UCZESTNICY RUCHU DROGOWEGO**”, „**PASY BEZPIECZEŃSTWA**”, „**BEZPIECZNA DROGA DO SZKOŁY**”, „**BEZPIECZNA SZKOŁA**”, „**STOP NOC**”, „**PIESZY**”, „**BEZPIECZNE MIASTO**”, „**ROWERZYSTA**”, „**TAXI**”, „**PUSTYM ŁAWKOM –STOP**”, „**ZAKONCZENIE ROKU**”

68 Informacja pochodzi z corocznych sprawozdań (informacji) z działalności Straży Miejskiej w Kościanie z okresu 2002 - 2017 r..

SZKOLNEGO”, „**STOP 18 – NIE SPRZEDAJEMY WYROBÓW TYTONIOWYM NIELETNIM**”, „**Z PYRKIEM BEZPIECZNIE**”.

Strażnicy miejscy brali udział wspólnie z policjantami w bardzo wielu szkoleniach, spotkaniach, naradach, które odbywały się w Komendzie Powiatowej Policji w Kościanie.

Komendant SM był wielokrotnie zapoznawany z analizą bezpieczeństwa na terenie miasta Kościana na dany okres.

Poniższa tabela przedstawia ilość przeprowadzonych kontroli i innych zadań wspólnie z Policją na terenie Gminy Miejskiej Kościana w poszczególnych latach⁶⁹.

INNE CZYNNOSCI

Straż Miejska w Kościanie w okresie od 2002 r. do końca 2011 roku kontynuowała przedsięwzięcia w zakresie programów prewencyjnych (akcje): „**Nasz strażnik osiedlowy** (od 2003 r.), „**Wspólne działanie Straży Miejskiej i Policji**”(od 2002 r.) „**Czystość i Porządek**” - akcje „**Zima**”(od 2003 r.), „**Porządek**” (od 2002 r.), „**Liść w mieście**” (od 2003 r.), „**Deratyzacja**” (od 2006 r.) „**działania profilaktyczne na terenach szkół – Bezpieczna szkoła**”(od 2003 r.), „**Bezpieczna droga do szkoły**”(od 2003 r.), „**Ogólnopolski Program Odpowiedzialnej Sprzedaży „STOP18**”(od 2009 r. do 2010 r. i ponownie w 2012 r.). Straż Miejska prowadziła działania inicjatywne w stosunku do partnerów zewnętrznych, warunkujących realizację przedsięwzięć: współpraca z Policją, Radą Miejską, Radami Osiedli i mieszkańcami, Starostwem Powiatowym w Kościanie, Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Obwodowym Urzędem Miar w Lesznie, Sądem Rejonowym w Kościanie, Rejonem Dróg Wojewódzkich w Kościanie, Zarządzeniem Dróg Powiatowych w Kościanie, przedstawicielami środowisk społecznych, współpraca z Kościołem, zakładami pracy, instytucjami szkolnymi, kulturalnymi (Kościański Ośrodek Kultury, Muzeum Regionalne), Strażą Ochrony Kolei, Komendą Powiatową Straży Pożarnej w Kościanie, Ochotniczą Strażą Pożarną w Kościanie, Towarzystwem Opieki nad Zwierzętami Oddział w Kościanie, Polskim Czerwonym Krzyżem w Kościanie, Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Kościanie, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kościanie, zarządami ogródków działkowych, klubami seniorów i inne.

Ochrona zwierząt

Straż Miejska w Kościanie od początku powstania przeprowadziła wiele interwencji dotyczących bezdomnych, wolno żyjących (dzikich) i martwych zwierząt. W tym zakresie straż współpracowała z Wydziałem Ochrony Środowiska i Działalności Gospodarczej Urzędu Miejskiego Kościana, Wydziałem Ochrony Środowiska, Architektury i Budownictwa Starostwa Powiatowego w Kościanie, Schroniskiem dla zwierząt w Gaju i Towarzystwem Opieki nad Zwierzętami w Polsce, Oddział w Kościanie.

Art. 4 pkt 16 ustawy o ochronie zwierząt definiuje zwierzęta bezdomne, jako zwierzęta domowe lub gospodarskie, które uciekły, zabłąkały się lub zostały porzucone przez człowieka, a nie ma możliwości ustalenia ich właściciela lub innej osoby, pod której opieką trwale dotąd pozostawały.

69 Tamże.

W związku z przeprowadzaną co roku obowiązkową deratyzacją na terenie miasta Kościana w okresie września danego roku straż kontroluje nieruchomości pod względem wyłożenia trutek.

Przeprowadzone interwencje przez Straż Miejską w Kościanie dotyczące zwierząt w latach 2009-2017 przedstawia wykres poniżej⁷⁰.

„Działania profilaktyczne na terenach szkół – BEZPIECZNA SZKOŁA”

Jedną z istotnych form działalności Straży Miejskiej w Kościanie jest działalność profilaktyczno-prewencyjna, której zakres obejmuje między innymi działalność dydaktyczną – wychowawczą, którą funkcjonariusze kościańskiej Straży Miejskiej wspólnie z Komendą Powiatową Policji w Kościanie w ramach „Bezpieczna Szkoła” wdrażają we wszystkich szkołach na terenie Kościana. Strażnicy miejscy od 2003 r. samodzielnie i jak również z policją przeprowadzili bardzo wiele kontroli i patroli terenów obiektów szkolnych.

Celem działania patroli szkolnych było zwiększenie bezpieczeństwa na terenach należących do placówek oświatowych oraz w ich pobliżu. Patrole pojawiały się w miejscach gdzie najczęściej przebywają dzieci i młodzież. W miarę możliwości strażnicy nadzorowali porządek na terenie przyległym do szkół podczas dużych przerw lekcyjnych. Do zadań Strażników należało także eliminowanie występujących zagrożeń i zjawisk patologicznych.

Do zadań patroli szkolnych należało w szczególności kontrolowanie terenu należącego do placówek oświatowych (szkoła, boiska, tereny zielone, wnętrza szkół) otoczenia w ich pobliżu, miejsc gromadzenia się młodzieży, parków, placów zabaw, rozległych terenów zielonych. Ponadto: komendant Straży Miejskiej brał udział wielu edycjach w akcji „**Cała Polska czyta dzieciom**” organizowanej przez Bibliotekę Zespołu Szkół nr 3 w Kościanie.

Na życzenie poszczególnej szkoły na terenie Kościana Straż Miejska nadzorowała porządek podczas organizowanych w szkole dyskotek. Ponadto jest prowadzona współpraca podczas organizowanych przez szkoły osiedlowych festynów rekreacyjnych, wszelkich zawodów sportowych. We wrześniu danego roku, począwszy od 2003 r. Straż Miejska wspólnie z Policją (Sekcja Ruchu Drogowego) brała udział w akcji „**BEZPIECZNA DROGA DO SZKOŁY**”.

Celem jej było wyeliminowanie z otoczenia kościańskich szkół podstawowych i gimnazjalnych zagrożeń wynikających z nieprzestrzegania przepisów ruchu drogowego – bezpieczne przemieszczanie się uczniów z domu do szkoły i z powrotem. Przejścia dla pieszych w pobliżu szkół były objęte dozorem patroli. Strażnicy egzekwowali od pieszych zgodnie z przepisami i zasadami bezpieczeństwa, korzystania z przejść. Czuwali nad prawidłowym zachowaniem się kierowców w ich obrębie oraz pomagali dzieciom w przechodzeniu przez jezdnię.

Ponadto Straż Miejska w Kościanie podejmowała czynności i zajęcia edukacyjno-prewencyjno-profilaktyczne w kościańskich przedszkolach, szkołach podstawowych i średnich.

Podczas w/w zajęć dzieci były zapoznawane ze specyfiką pracy strażnika, ich umundurowaniem i wyposażeniem. Wyjaśniano na czym polega różnica między strażnikiem miejskim a policjantem. Zwracano uwagę na znajomość własnego imienia i nazwiska oraz adresu zamieszkania. Przypominano i utrwalano dzieciom zasady bezpiecznego zachowania się podczas zabaw i drogi do przedszkola. Uczono jak postępować w sytuacjach

⁷⁰ Zestawienie wykonano na podstawie danych pochodzących z corocznych sprawozdań (informacji) z działalności Straży Miejskiej w Kościanie z okresu 2009- 2018 r.

niebezpiecznych, omówiono zachowanie wobec „obcego” oraz pokazywano co zrobić w przypadku ataku agresywnego zwierzęcia (psa), nauka postawy „żółwika”, jak się zachować podczas pożaru. Uczono także prawidłowego i bezpiecznego zachowania w domu pod nieobecność osoby dorosłej, jak spędzać bezpiecznie wakacje itp. Zajęcia były prowadzone również na temat zachowania bezpieczeństwa w czasie wakacji, podczas zabaw nad wodą, w lesie, na wsi, ale również na podwórku i placach zabaw. ”, spalanie odpadów w piecach, segregacja odpadów komunalnych, poruszanie się rowerem, kontakt z osobą obcą i jak się zachować podczas pożaru. Dzieciom wręczono odblaski, kolorowanki związane z bezpieczeństwem i ulotki związane ze skutkami spalania odpadów w piecach., segregacja odpadów komunalnych, poruszanie się rowerem. Dzieciom wręczono odblaski, kolorowanki związane z bezpieczeństwem i ulotki związane ze skutkami spalania odpadów w piecach.

Poniższa dokumentacja fotograficzna przedstawia naukę postawy „żółwika” podczas zajęć prowadzonych w Samorządowym Przedszkolu nr 4 im. Misia Uszatka w Kościanie, w dniu 12.10.2016 r.⁷¹

Komendant Straży Miejskiej w Kościanie począwszy od 2015 r., co roku brał udział jako członek jury w miejskim etapie konkursu „Bezpieczny Przedszkolak”

Poniższa dokumentacja fotograficzna przedstawia I miejski etap konkursu „Bezpieczny Przedszkolak” w Sali Domu Kultury w Wojewódzkim Szpitalu Neuropsychiatrycznym w Kościanie, który odbył się w dniu 10.04.2015 r.⁷²

71 Dokumentacja fotograficzna pochodzi z rocznego sprawozdania z działalności Straży Miejskiej w Kościanie z 2016 r.

72 Dokumentacja fotograficzna pochodzi z rocznego sprawozdania z działalności Straży Miejskiej w Kościanie z 2015 r.

Natomiast podczas prowadzonych zajęć z uczniami klas szkół średnich były następujące tematy i zagadnienia poruszane: poruszanie się rowerem po kościańskich ulicach (zasady- nieprawidłowości), przechodzenie przez jezdnię, spalanie odpadów w piecach, spalanie bezdymne. Uczniom wręczono odblaski i ulotki dotyczące skutków spalania odpadów w piecach.

Zajęcia prowadzone są w każdej z osobna w klasie, jedynie w przypadku grup przedszkolnych gdzie wiele dzieci jest chorych i nie są obecne na zajęciach, wówczas dochodzi do połączenia jednej grupy (w sumie 2 grupy). W ten sposób są zaangażowane w zajęcia wszystkie dzieci, młodzież, co odzwierciedla później wspianą znajomością tematyki.

Liczbę biorących udział w zajęciach edukacyjno-prewencyjno-profilaktycznych w przedszkolach i w szkołach w latach 2015- 2017, przedstawia wykres poniżej⁷³.

Przeciwdziałanie alkoholizmowi

Straż Miejska w Kościanie przez okres całego roku od początku istnienia przeprowadzała wiele czynności dotyczących przeciwdziałania spożywaniu napojów alkoholowych w miejscach zabronionych, a wynikających z ustawy z dnia 26.10.1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Między innymi w tym zakresie współpracowała z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kościanie. Strażnicy miejscy kontrolowali, patrolowali szczególnie te miejsca, gdzie są

⁷³ Zestawienie wykonano na podstawie danych pochodzących z corocznych sprawozdań (informacji) z działalności Straży Miejskiej w Kościanie z okresu 2014- 2017 r.

spożywane napoje alkoholowe, a do których należą: Wały Krzysztofa Żegockiego, Plac Ignacego Paderewskiego, teren Wojewódzkiego Szpitala Neuropsychiatrycznego w Kościanie, Park Miejski, Łazienki, Al. Lipowa, Skwer Jana Pawła II, rejon targowiska „Bazar Śródmieście”, Osiedle Jagiellońskie, Osiedle Piastowskie, Osiedle Gen. Władysława Sikorskiego i inne. Wobec sprawców wykroczeń zastosowano środki oddziaływania wychowawczego w postaci pouczeń, zwróceń uwagi, karano mandatami karnymi lub kierowano wnioski o ukaranie do Sądu Rejonowego w Kościanie. W okresie 2003 – 2017 r. było to **809** pouczeń lub zastosowano inne środki oddziaływania wychowawczego, nałożono **543** mandaty karne na kwotę **50.060 zł**, skierowano **31** wniosków o ukaranie do Sądu Rejonowego w Kościanie.⁷⁴ W latach 2009 – 2017 **89** osób doprowadzono do miejsca zamieszkania lub wezwano Pogotowie Ratunkowe w celu udzielenia pomocy⁷⁵. Zdarzały się przypadki gdzie też interwencje przekazywano Policji.

Przeprowadzone interwencje przez Straż Miejską w Kościanie dotyczące wykroczeń wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w latach 2006-2017 przedstawia wykres poniżej.⁷⁶

Wykonywanie pracy przez skazanych w ramach kary ograniczenia wolności i prac społecznie użytecznych

W związku z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23.03.2004 r. i kolejnym z 01.06.2010 r. w sprawie podmiotów, w których jest wykonywana kara ograniczenia wolności oraz praca społecznie użyteczna z dniem 04.03.2009 r. (następnie co rok) w Urząd Miejski w Kościanie wyznaczył Straż Miejską, w której skazani mogli wykonywać prace w ramach kary ograniczenia wolności i prace społecznie użyteczne.

Pierwsze osoby zostały skierowane do Straży Miejskiej w Kościanie w celu wykonywania prac w ramach kary ograniczenia wolności i prac społecznie użytecznych w dniu 22.07.2009 r. W sumie w okresie od 2009 r. do 2017 r. skierowano **354** osoby (319 mężczyzn i 35 kobiet)⁷⁷.

Realizacja kary ograniczenia wolności była realizowana poprzez prace fizyczne na terenie Gminy Miejskiej Kościan, były to: wykonywanie prac porządkowych na nieruchomości należącej do Gminy Miejskiej Kościan na ul. Bernardyńskiej 2, malowanie pomieszczeń, sali

⁷⁴ Dane pochodzą z ewidencji wyników działań Straży Miejskiej w Kościanie z lat 2003 - 2017.

⁷⁵ Dane pochodzą z corocznych sprawozdań (informacji) z działalności Straży Miejskiej w Kościanie.

⁷⁶ Zestawienie wykonano na podstawie danych pochodzących z corocznych sprawozdań (informacji) z działalności Straży Miejskiej w Kościanie z okresu 2006 - 2017 r.

⁷⁷ Informacja pochodzi z corocznych sprawozdań (informacji) z działalności Straży Miejskiej w Kościanie z okresu 2009 - 2017 r.

sportowej i stolarki w ZSz nr 1 w Kościanie, zbieranie odpadów komunalnych porzuconych na całym terenie miasta Kościana (w omawianym czasie skazani zebrali w sumie **2.569** worków 120 litrowych odpadów komunalnych porzuconych przez społeczeństwo), opróżnianie worków z piaskiem po odwołanym alarmie przeciwpowodziowym w Kościanie, malowanie pomieszczeń na nieruchomości należącej do Gminy Miejskiej Kościan na ul. Bernardyńskiej 2, malowanie trybun i urządzeń na stadionie miejskim na ul. ks. P. Bączkowskiego, prace porządkowe na cmentarzu komunalnym, wykonywanie prac porządkowych w Parku Miejskim, sprzątanie nieczystości z chodników pozostawionych przez psy na całym terenie Kościana (skazani zebrali w sumie 10,5 worków 120 litrowych nieczystości po psach), wykonywanie prac porządkowych w ZSz nr 1 w Kościanie, udroźnianie studzienek deszczowych na terenie Kościana z śniegu i lodu, usuwanie chwastów z chodników i innych miejsc na terenie miasta Kościana, malowanie pomieszczeń Straży Miejskiej na ul. Wały K. Żegockiego 2, usuwanie plakatów, ulotek z miejsc zabronionych w całym mieście, posypywanie piaskiem oblodzonych przejść pieszo jezdnych, oblodzone mostki i mosty na terenie Kościana, prace porządkowe wzdłuż kanału Obry, wzmocnienie skarpy kanału Obry workami z piaskiem w rejonie targowiska „Bazar Śródmieście”, oczyszczanie nieużytkowanego torowiska (Kościan, Grodzisk Wlkp.) z odpadów komunalnych, usuwanie liści z ciągów pieszych i chodników w okresie jesiennym, wycinanie chwastów w rejonie Łazienek, wykonywanie wszelkich prac związanych z odśnieżaniem chodników, przejść dla pieszych, mostów, mostków drewnianych, udroźnianie studzienek deszczowych, odśnieżanie dworca PKP, malowanie pomieszczeń i stolarki na nieruchomości należącej do Gminy Miejskiej Kościan na ul. Wały K. Żegockiego 2, malowanie pomieszczeń w Komendzie Powiatowej Policji w Kościanie, przygotowanie (czyszczenie z rdzy), malowanie: mostów, mostków drewnianych, pomostów, barierek ochronnych przy mostkach i przy skrzyżowaniu ulic na terenie Kościana, malowanie kaplicy cmentarnej na cmentarzu komunalnym, wycinanie krzewów i gałęzi, usuwanie, wycinanie chwastów z chodników i innych miejsc na terenie miasta Kościana, sprzątanie przystanków autobusowych na ul. Gostyńskiej i Grodziskiej, prace porządkowe na drodze wojewódzkiej na ul. Gostyńskiej, prace porządkowe przy słupach ogłoszeniowych na terenie miasta Kościana i w Kościańskim Ośrodku Kultury, wzmocnienie skarpy kanału Ulgi workami z piaskiem, malowanie pomieszczeń, sali sportowej i stolarki w ZSz nr 1 w Kościanie i inne⁷⁸.

Na podstawie § 11 ust.1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 marca 2004 r. w sprawie podmiotów, w których jest wykonywana kara ograniczenia wolności oraz praca społecznie użyteczna podmiot jest obowiązany ustalać wysokość kwot odpowiadających wynagrodzeniu należnemu za takie prace, gdyby były one wykonywane w ramach stosunku do pracy. W związku z powyższym Straż Miejska w Kościanie ustaliła wysokość kwot odpowiadających wynagrodzenia należnemu za takie prace na podstawie Obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów z 24.07.2008 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2009 r. (M.P. Nr 55, poz.499) i to wynagrodzenie wynosiło **1.276 zł** (brutto). Minimalne wynagrodzenie za pracę to ustawowo gwarantowane pracownikowi wynagrodzenie za pełny miesięczny wymiar czasu pracy, niezależnie od rodzaju wykonywanej pracy, kwalifikacji, ilości i rodzajów składników wynagrodzenia. W stosunku do średniej 160 godz. wymiaru czasu pracy w danym miesiącu stawka za 1h pracy została ustalona na kwotę **8 zł** (brutto). W 2010 r. na podstawie Obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów z 24.07.2009 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2010 r. (M.P. Nr 48, poz. 709) to wynagrodzenie wynosiło **1.317 zł** (brutto), stawka za 1h pracy została ustalona na kwotę **8,23 zł** (brutto). Natomiast na podstawie Rozporządzenia

⁷⁸ Tamże.

Rady Ministrów z 5 października 2010 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2011 r. (Dz. U. Nr 194, poz. 1288) to wynagrodzenie wynosiło **1.386 zł** (brutto), stawka za 1h pracy została ustalona na kwotę **8,66 zł** (brutto). W kolejnych latach było to następująco: w 2012 r. odpowiednio minimalne miesięczne wynagrodzenie **1500 zł**/stawka za 1 h pracy **9,37zł**, w 2013 r. **1600 zł/10,00 zł**, w 2014 r. **1680/10,50 zł**, 2015 r. **1750/10,94 zł**, 2016 r. **1850 zł/11,56 zł** i w 2017 r. **2000 zł/12,50 zł**.

W sumie w okresie 2009 - 2017 r. skazani przepracowali **4.087 osobodni – 27.103 h, za kwotę 271.499,40 zł** brutto. Wynosiło to następująco⁷⁹:

1. 2009 r. skazani przepracowali 88 osobodni - 486 h, za kwotę **3.888,00 zł**,
2. 2010 r. skazani przepracowali 499 osobodni - 3.546 h, za kwotę **29.183,58 zł**,
3. 2011 r. skazani przepracowali 339 osobodni - 2.635 h za kwotę **22.514,66 zł**,
4. 2012 r. skazani przepracowali 716 osobodni - 5.078,5 h za kwotę **47.585,54 zł**,
5. 2013 r. skazani przepracowali 674 osobodni - 4.461,5 h za kwotę **44.615,00 zł**,
6. 2014 r. skazani przepracowali 486 osobodni - 2.928 h za kwotę **30.744,00 zł**,
7. 2015 r. skazani przepracowali 486 osobodni - 2.680 h za kwotę **29.319,20 zł**,
8. 2016 r. skazani przepracowali 391 osobodni - 2.607 h za kwotę **30.136,92 zł**,
9. 2017 r. skazani przepracowali 408 osobodni - 2.681 h za kwotę **33.512,50 zł**.

Poniższa dokumentacja fotograficzna przedstawia realizację nieodpłatnych prac społecznie użytecznych wykonywanych na terenie Kościana:⁸⁰

Malowanie stolarki budowlanej w Samorządowym Przedszkolu nr 2 przy ul. S. Moniuszki w Kościanie, w lipcu 2014 r.

79 Tamże.

80 Dokumentacja fotograficzna pochodzi z rocznych sprawozdania z działalności Straży Miejskiej w Kościanie z 2014 - 2017 r. wykonane przez strażników miejskich

Zbieranie odpadów komunalnych porzuconych w rejonie ul. Łąkowej w Kościanie, w lutym 2014 r.

Malowanie fontanny na Pl. Wolności w Kościanie, w czerwcu 2014 r.

Zbieranie odpadów komunalnych przy ul Dworcowej w Kościanie w 2016 r.

Wykonywanie prac malarskich w Zespole Szkół nr 1 (obecnie Szkoła Podstawowa nr 1) w Kościanie w 2016 r.

Zbieranie odpadów komunalnych przy ul. Al. T. Kościuszki w Kościanie w 2017 r.

Wykonywanie prac porządkowych i prac związanych z budową wybiegu dla psów na terenie Parku Miejskiego im. K. Morawskiego w Kościanie w 2017 r.

Inne

Należy też wspomnieć, że od wielu lat strażnicy uczestniczyli w uroczystościach patriotycznych, pełniąc warty wspólnie z harcerzami oraz żołnierzami przy miejscach kultu pamięci narodowych.

Komendant brał udział w spotkaniach Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.

Na podstawie art. 12a ustawy z dnia 29.08.1997 roku o strażach gminnych (z późn. zmian.) komendanci straży, w przypadku gdy istnieje potrzeba wykonania czynności w ramach prowadzonych czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenia poza obszarem działania, w ramach współpracy, zwracali się do Straży Miejskiej w Kościanie o udzielenie niezbędnej pomocy tzn. prośby o przesłuchania sprawców wykroczeń, podejrzanych o popełnienie wykroczeń, doręczenie korespondencji.

W okresie od 2010 r. do 2016 r. w sumie udzielono **190** razy niezbędnej pomocy innym strażom gminnym, miejskim z następujących gmin, miast: Prusice – 28, Wschowa – 23, Czaplinek – 11, Debrzno – 8, Biały Bór – 6, Poznań - 6, Sława – 6, Wrocław – 6, Manowo – 5, Szczecinek – 5, Czersk – 4, Góra – 4, Grzmiąca – 4, Okonek – 4, Człuchów – 3, Kargowa – 3, Mosina -3, Potęgowo – 3, Puszczykowo – 3, Trzebnica – 3, Dygowo – 2, Gniewkowo – 2, Leszno – 2, Kęsowo – 2, , Myśluborz – 2, Polanowo – 2, Pyrzyce – 2, Rewal – 2, Rzeczenica – 2, Sulechów – 2, Tarnowo Podgórne – 2, Warnice – 2, Babimost – 1, Białogard – 1, Bobrowo -1, Bogatynia – 1, Chodzież -1, Chojnice – 1, Jarocin – 1, Jastrów – 1, Jasło -1, Karpacz – 1, Krotoszyn – 1, Lewin Brzeski – 1, Lipowa – 1, Lubasz -1, Nowy Tomyśl – 1, Polanów – 1, Trzebielin – 1, Siednice – 1, Słupsk – 1, Świnoujście – 1, Wałbrzych – 1, Wąlczyk – 1, Warszawa -1, Wronki – 1.

Na podstawie art. 26 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz. U. Nr 123, poz. 779 z późn. zm.) strażnicy **ślubują uroczyście służyć Państwu i wspólnocie lokalnej, chronić porządek publiczny i bezpieczeństwo ludzi, przestrzegać porządku prawnego i dyscypliny służbowej, dbać o etykę i dobre imię służby**, które może być również złożone z dodaniem słów „**Tak mi dopomóż Bóg**”.

Straż miejska tak jak i inne służby ma swoje święto, które obowiązuje od dnia 24 grudnia 2009 r., kiedy wprowadzono we wszystkich jednostkach straży na terenie kraju Dzień Straży Gminnej 29 sierpnia każdego roku. Data ta jest nawiązaniem do dnia uchwalenia przez Sejm w 1997 r. ustawy o strażach gminnych.

Pisząc ten tekst można na końcu podsumować jednym zdaniem, że współczesna straż gminna (miejska) bardzo przypomina te wszelkie służby, które czuwały nad przestrzeganiem spokoju i porządku publicznego w dawnej Polsce.

Sporządził:

mgr Maciej Szymczak
(komendant Straży Miejskiej w Kościanie)